

---

# Accountantsverslag 2014

## Blik op de toekomst

---

Accountantsverslag 2014  
voor gemeente Zwolle

30 april 2015





Aan de gemeenteraad van gemeente Zwolle  
t.a.v. de heer A. ten Have  
Postbus 10007  
8000 GA Zwolle

30 april 2015

Referentie: FvK/e0353406/RS/SJD/vg

## ***Accountantsverslag met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2014***

Geachte raadsleden,

Met genoegen presenteren wij u ons accountantsverslag met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2014 van gemeente Zwolle. Onze controle is uitgevoerd conform onze opdrachtbevestiging van 24 juli 2014. Dit verslag gaat in op de belangrijkste bevindingen uit de controle van de jaarrekening van gemeente Zwolle. Deze bevindingen zijn besproken met de portefeuillehouder financiën en de directie.

Ons accountantsverslag bestaat uit vijf delen. In deel 1 hebben wij een overzicht opgenomen van onze kernboodschappen. In deel 2 worden de belangrijkste waarnemingen besproken die zijn voortgekomen uit onze controle. In deel 3 wordt een update gegeven over onze eerdere communicatie. Deel 4 geeft inzicht in het door de raad vastgestelde speerpunt over de beheersing van project Spoorzone. Deel 5 geeft een overzicht van de ontwikkelingen die naar onze mening in de nabije toekomst voor gemeente Zwolle relevant zullen worden.

Graag willen we de inhoud van dit verslag bespreken tijdens het afstemmingscomité op 12 mei 2015. Mocht u in de tussentijd vragen hebben dan kunt u uiteraard contact met ons opnemen.

Wij willen graag van deze gelegenheid gebruik maken om u en uw medewerkers te bedanken voor de medewerking die we ervaren hebben tijdens onze werkzaamheden.

Met vriendelijke groet,  
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door F.E. van Kommer RA  
partner

---

*PricewaterhouseCoopers Accountants N.V., Zuiderzeelaan 53, 8017 JV Zwolle, Postbus 513, 8000 AM Zwolle  
T: 088 792 00 38, F: 088 792 94 61, [www.pwc.nl](http://www.pwc.nl)*

\*PwC' is het merk waaronder PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287), PricewaterhouseCoopers Compliance Services B.V. (KvK 51414406), PricewaterhouseCoopers Pensions, Actuarial & Insurance Services B.V. (KvK 54226368), PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289) en andere vennootschappen handelen en diensten verlenen. Op deze diensten zijn algemene voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Op leveringen aan deze vennootschappen zijn algemene inkoopvoorwaarden van toepassing. Op [www.pwc.nl](http://www.pwc.nl) treft u meer informatie over deze vennootschappen, waaronder deze algemene (inkoop)voorwaarden die ook zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam.

# Inhoudsopgave

## 1. Onze kernboodschappen

### 2. Belangrijkste controlebevindingen

- 2.1. Een goedkeurende verklaring voor getrouwheid en rechtmatigheid
- 2.2. De door het college gemaakte schattingen zijn over het algemeen evenwichtig
- 2.3. Tijdens onze controle hebben wij drie kernpunten geconstateerd
- 2.4. Zwolle stuurt actief op grondexploitaties, vastgoedmarkt trekt langzaam aan
- 2.5. De invoering van de decentralisatie brengt risico's met zich mee, impact is echter nog onduidelijk
- 2.6. Overige jaarrekeningposten nader bekeken
- 2.7. De informatiewaarde van uw jaarstukken kan verder verbeterd worden
- 2.8. De Wet Normering Topinkomens (WNT) is nageleefd

## 3. Update over onze eerdere communicatie

- 3.1. Interne beheersing van voldoende niveau, enkele aandachtspunten onderhanden
- 3.2. Onze IT-bevindingen raken de jaarrekening 2014 niet, maar vragen wel uw aandacht
- 3.3. Uit onze controle blijkt geen fraude

## 4. Uw speerpunt: beheersing project Spoorzone

- 4.1. Wij hebben het speerpunt geïntegreerd in onze controle
- 4.2. De uitkomsten van onze werkzaamheden geven geen reden tot zorg
  - 4.2.1. De administratieve organisatie is adequaat opgezet
  - 4.2.2. Uit onze controle van de kosten blijken geen bijzonderheden

## 5. 2015 en verder

- 5.1. In 2015 extra last vakantiegeld
- 5.2. Inventariseer tijdig uw vennootschapsbelastingpositie

# 1. *Onze kernboodschappen*

1. Wij hebben onze controle afgerond en hebben een goedkeurende controleverklaring verstrekt op de aspecten rechtmatigheid en getrouwheid.
2. Door gemeente Zwolle wordt actief gestuurd op de grondexploitaties. In 2014 is adequaat gereageerd op ontwikkelingen in de vastgoedmarkt. Zo is bijvoorbeeld de kwalitatieve programmering bijgesteld in Stadshagen (meer goedkope woningen) en de rente voor de eerste vier jaren verlaagd. Uit onze controle komen geen bevindingen naar voren ten aanzien van de waardering. Gezien de onzekerheden in de markt is een actieve sturing ook de komende jaren noodzakelijk.
3. In 2014 is de uitvoering van de belastingadministratie overgedragen aan GBLT. Eind april 2015 is een verantwoording inclusief controleverklaring van GBLT ontvangen. Daarnaast zijn door gemeente Zwolle interne controles uitgevoerd om de juistheid en volledigheid van de opbrengsten te waarborgen. Derhalve kunnen wij instemmen met de huidige verwerking. Wel is het zaak dat voor 2015 afspraken worden gemaakt over een eerdere aanlevering van de verantwoording inclusief controleverklaring.
4. Voor de uitvoering van de WSW neemt u deel in de gemeenschappelijke regeling WEZO. In 2014 hebben diverse ontwikkelingen rondom WEZO plaatsgevonden (onder andere discussie beëindigen tijdelijke contracten, intentie gemeente Zwolle om aandelen over te nemen en begroting van WEZO die verder onder druk is komen te staan). De financiële gevolgen hiervan voor de jaarrekening 2014 zijn adequaat verwerkt (schuld opgenomen voor exploitatietekort €472.000). Daarbij worden in 2015 maatregelen genomen (onder andere onderzoek waarde aandelen en organisatiewijzigingen). Wel bestaat ook voor 2015 de verwachting op een tekort (gemeld in de 1<sup>e</sup> berap). Wij adviseren u de financiële positie van WEZO vanwege het risico voor gemeente Zwolle nauwlettend te monitoren.
5. In voorgaande jaren is op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) een voorziening in de jaarrekening opgenomen voor de negatieve marktwaarde van uw renteswap. Deze voorziening bedroeg ultimo 2014 €2,0 miljoen. In 2015 heeft de Commissie BBV een nadere interpretatie gegeven van de verslaggevingsregels voor swaps.

Hierdoor is het niet langer noodzakelijk een voorziening te vormen. De voorziening is, conform de verslaggevingsregels, reeds in de beginbalans aangepast.
6. Vanaf 1 januari 2015 bent u als gemeente verantwoordelijk geworden voor de zorgtaken uit de 3D's. Alhoewel de processen werken en burgers zorg krijgen, bestaan er nog wel veel onzekerheden over bijvoorbeeld de werkelijke lasten van de zorg. Aandachtspunten voor 2015 zijn onder andere de informatievoorziening aan de raad, de inrichting van processen en goede interne controles en het aantonen van de rechtmatigheid en getrouwheid van de kosten (inclusief prestatielevering). Door gemeente Zwolle wordt hard gewerkt om openstaande zaken zo spoedig mogelijk op te pakken. Hierbij wordt waar mogelijk aangesloten bij landelijke ontwikkelingen.
7. U heeft ons gevraagd om binnen de kaders van de jaarrekeningcontrole specifiek aandacht te besteden aan de administratieve organisatie en interne controle rondom het project Spoorzone. Wij hebben hiervoor kennisgenomen van de intern uitgevoerde controlewerkzaamheden en hebben zelf werkzaamheden uitgevoerd. Uit onze werkzaamheden blijken op dit moment geen bijzonderheden. Wel hebben wij het college geadviseerd een second opinion te laten uitvoeren op de af te sluiten contracten, de btw-effecten te onderzoeken en de financiële verwerking voor de komende jaren te bepalen.
8. In de jaarrekening 2014 zijn een aantal stelselwijzigingen doorgevoerd als gevolg van een wijziging van het BBV (onder andere overheveling reserve riolering en afvalstoffenheffing naar de voorzieningen). Wij hebben vastgesteld dat hiermee wordt voldaan aan de gewijzigde regelgeving.
9. Wij hebben vastgesteld dat de regelgeving conform de WNT is nageleefd. De opgenomen toelichting in uw jaarrekening 2014 voldoet aan de gestelde eisen van deze wet.
10. Wij hebben geen bevindingen ten aanzien van uw SiSa-bijlage en IMG-bijlage.

## 2. Belangrijkste controlebevindingen

### 2.1. Een goedkeurende verklaring voor getrouwheid en rechtmatigheid

#### *Uw jaarrekening geeft een getrouw en rechtmatig beeld*

Wij hebben onze controle van de jaarrekening 2014 van gemeente Zwolle afgerond en hebben een goedkeurende controleverklaring verstrekt op de aspecten getrouwheid en rechtmatigheid, onder voorbehoud van goedkeuring van deze jaarrekening door de raad op 8 juni 2015.

#### *Beperkte fout ten aanzien van getrouwheid*

Tijdens onze controle en tot de datum van dit verslag hebben wij alleen onderstaand controleverschil geconstateerd boven onze rapportagedrempel van €221.000.

<b>Controleverschillen getrouwheid:</b>	<b>Fouten DT/(CT)</b>	<b>Onzeker- heden DT/(CT)</b>	<b>Toelichting</b>
	<b>€'000</b>	<b>€'000</b>	
Meeneemregeling ten onrechte als schuld gepresenteerd	460	0	
<b>Totaal</b>	<b>460</b>	<b>0</b>	
<b>In % van de totale lasten</b>	<b>0,1%</b>	<b>0%</b>	
<b>Goedkeuringstoleranties</b>	<b>1%</b>	<b>3%</b>	
<b>Oordeel</b>	<b>Goedkeurend</b>		

Begin 2015 is bekend geworden dat de meeneemregeling van het participatiebudget kon vrijvallen. Gemeente Zwolle heeft dit aspect echter niet meer verwerkt in de jaarrekening en heeft een schuld laten staan. Derhalve wordt hiermee formeel niet voldaan aan de regelgeving. Wij hebben dit als fout aangemerkt. Deze fout blijft echter ruim binnen de tolerantiegrenzen, derhalve hebben wij een goedkeurend oordeel op het aspect getrouwheid afgegeven.

#### *Ten aanzien van het aspect rechtmatigheid zijn geen aanvullende fouten en/of onzekerheden geconstateerd*

Net als in voorgaande jaren heeft u ook dit jaar zelf interne controlewerkzaamheden uitgevoerd om de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening vast te stellen. Uit de intern uitgevoerde werkzaamheden, en onze review hierop, concluderen wij dat de verantwoorde baten, lasten en balansmutaties tot stand zijn gekomen conform het door de raad vastgestelde normenkader en de wettelijke regels. De geconstateerde fouten en onzekerheden blijven binnen de door u vastgestelde grenzen. Daarom hebben wij ten aanzien van het aspect rechtmatigheid een goedkeurend oordeel verstrekt.

<b>Controleverschillen rechtmatigheid:</b>	<b>Fouten DT/(CT)</b>	<b>Onzeker- heden DT/(CT)</b>	<b>Toelichting</b>
	<b>€'000</b>	<b>€'000</b>	
Getrouwheidsfout is ook een fout in het kader van rechtmatigheid	460	0	
<b>Totaal</b>	<b>460</b>	<b>0</b>	
<b>In % van de totale lasten</b>	<b>0,1%</b>	<b>0%</b>	
<b>Goedkeuringstoleranties</b>	<b>1%</b>	<b>3%</b>	
<b>Oordeel</b>	<b>Goedkeurend</b>		

#### *Er zijn geen fouten en onzekerheden in de SiSa-bijlage en IMG-bijlage geconstateerd*

Jaarlijks maken de SiSa-bijlage en IMG-bijlage integraal onderdeel van uw jaarrekening. Via deze bijlagen worden diverse rijksuitkeringen en provinciale uitkeringen verantwoord. Daarmee vormen deze bijlagen de basis voor afwikkeling van deze uitkeringen.

Wij hebben de SiSa-bijlage en IMG-bijlage gecontroleerd met inachtneming van de specifieke instructies die door de Rijksoverheid zijn vastgelegd in de 'Nota verwachtingen accountantscontrole 2014'. Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) gelden voor de SiSa en IMG andere, zwaardere, rapporteringstoleranties dan u als raad in uw controleprotocol hebt opgenomen. Dit om ministeries en de provincie Overijssel in staat te stellen de specifieke uitkeringen vast te stellen en de Algemene Rekenkamer van informatie te voorzien.

Wij hebben bij onze controle van de SiSa-bijlage en IMG-bijlage bij de jaarrekening 2014 geen afwijkingen geconstateerd. In bijlage A.1 gaan wij nader in op de bevindingen per regeling.

### *De door het college gehanteerde grondslagen voor het opstellen voor de jaarrekening zijn aanvaardbaar*

De jaarrekening is opgesteld door uw college van burgemeester en wethouders in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Wij hebben daarbij vanuit onze rol gekeken naar:

- de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving beoordeeld;
- de juistheid en de volledigheid van de toelichtingen beoordeeld;
- de geschiktheid van het gebruikte normenkader voor rechtmatigheid beoordeeld.

In ons accountantsverslag 2013 en onze managementletter 2014 hebben wij gemeld dat het BBV in 2014 op verschillende onderdelen gewijzigd is. Wij hebben de toepassing van deze wijzigingen beoordeeld en hebben hierbij geen onjuistheden geconstateerd. Wij zijn van mening dat de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling die het college van burgemeester en wethouders heeft gehanteerd bij het opstellen van de jaarrekening 2014 aanvaardbaar zijn.

### *Notitie riolering leidt tot aanpassingen in vermogen en voorzieningen*

In november 2014 is er een nieuwe notitie riolering van de Commissie BBV verschenen. Essentie van de notitie is dat de wetgever beter wil borgen dat de via rioolheffing ontvangen gelden beschikbaar blijven voor het doel waarvoor ze gegeven zijn. Zo komen de kosten groot onderhoud rioleringen, die niet onderbouwd zijn met een actueel onderhoudsplan en de opgehaalde gelden die per balansdatum niet zijn besteed doordat later wordt geïnvesteerd, voortaan in een voorziening.

Alleen efficiency- en aanbestedingsvoordelen kunnen toegevoegd worden aan een bestemmingsreserve riolering waarover de raad vrij mag beschikken.

Bestaande reserves moeten per 31-12-2014 voor zover ze niet zijn ontstaan uit bovengenoemde verschillen omgezet worden naar een voorziening. De Commissie BBV adviseert drie voorzieningen:

- voorziening groot onderhoud (art 44 lid 1c);
- spaarbedragen voor toekomstige vervangingsinvesteringen (art 44.lid 1d);
- voorziening voor niet bestede van derden verkregen middelen (art. 44 lid 2).

De notitie is daarbij ook van toepassing voor afvalstoffenheffing. Concreet heeft dit per 31-12-2014 voor uw gemeente geleid tot de volgende overboeking:

Af: Reserve rioolheffing	€ 4.708.000
Bij: Voorziening rioolheffing	€ 4.708.000

Af: Reserve afvalstoffenheffing	€ 5.149.000
Bij: Voorziening afvalstoffenheffing	€ 5.149.000

Deze overboeking is, conform de notitie van de Commissie BBV, verwerkt als een rechtstreekse balansmutatie.













Overige adviezen van de commissie:

- Wanneer de gemeente ervoor kiest om de eerste aanleg niet (meer) ten laste van de grondexploitatie te brengen, maar deze investering te activeren, leidt dit tot kapitaallasten. In het geval van rioolheffing worden deze kapitaallasten opgenomen in het tarief rioolheffing.
- De rioolinvesteringen moeten op grond van het nieuwe BBV artikel 35 lid 1 afzonderlijk in de balans worden opgenomen als "investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven" en overgeboekt van "investeringen in economisch nut". Ook het verloopoverzicht van de activa (art. 52 lid 2) moet worden aangepast. Dit geldt ook voor al geactiveerde rioolinvesteringen. Deze wijzigingen zijn in 2013 reeds doorgevoerd.
- De Commissie doet de aanbeveling om -als een gemeente een riooltarief hanteert- de gerealiseerde efficiencyresultaten riolering te muteren op een bestemmingsreserve 'riolering' en doet de aanbeveling de kaders ervoor vast te leggen in de verordening ex artikel 212 van de Gemeentewet


De overboeking van de bestemmingsreserves beschouwen wij als een stelselwijziging en is als zodanig verwerkt.


## 2.2. De door het college gemaakte schattingen zijn over het algemeen evenwichtig


Bij het opstellen van de jaarrekening dient het college belangrijke schattingen aangaande de verslaggeving toe te passen en toe te lichten. We hebben deze schattingen beoordeeld. De onderstaande tabel geeft een overzicht van onze bevindingen met de bijbehorende motivering.

Belangrijkste schattingen	Bevindingen		Toelichting oordeel schatting
	2014	2013	
Verwachte levensduur en waardering van materiële vaste activa	 (E)	 (E)	De verwachte levensduur van de verschillende activa-categorieën en daarmee de afschrijvingspercentages zijn evenwichtig en consistent bepaald en in lijn met hetgeen gebruikelijk is. Wij kunnen daarom instemmen met de inschattingen van het college.
Waardering vastgoed	 (E)	 (E)	Evenals in voorgaande jaren is een analyse gemaakt op de waardering van het gemeentelijke vastgoed. Op basis van deze analyse blijkt dat voor vastgoed met een economische functie geen indicatie voor een duurzame waardevermindering aanwezig is. Wij kunnen ons hierin vinden.
Waardering financiële vaste activa	 (E)	 (E)	Wij kunnen ons vinden in de inschattingen van het college. Daarbij is ook voor de aansprakelijkheid ten aanzien van de financiële tekorten een adequate schatting in de jaarrekening 2014 opgenomen. Hierbij is het financiële tekort over 2014 als schuld verwerkt. Hiermee wordt voldaan aan het BBV. Zie verder ook hoofdstuk 2.3. voor een nadere toelichting. In 2013 hebben wij u daarnaast gerapporteerd over de financiële risico's inzake Wonen boven Winkels. De B.V. is in 2014 geliquideerd. Hieruit komen geen materiële gevolgen naar voren voor de jaarrekening 2014.
Juistheid/volledigheid voorzieningen	 (E)	 (CV)	Ten aanzien van de voorzieningen hebben wij in 2013 een bevinding gerapporteerd ten aanzien van de voorziening grondwatersanering. Deze voorziening is in 2014 echter vrijgevallen waardoor ons oordeel van de schatting naar evenwichtig verschuift.
Juistheid en volledigheid kortlopende schulden en overlopende activa/passiva	 (E)	 (E)	Wij kunnen ons vinden in de inschattingen door het college.
Juistheid en volledigheid belastingopbrengsten	 (O)	 (E)	In 2014 is de uitvoering overgegaan naar het GBLT. Er is eind april een verantwoording ontvangen inclusief controleverklaring. Deze was bij het opstellen van de jaarrekening nog niet beschikbaar. Derhalve zijn interne analyses opgesteld door gemeente Zwolle. De uiteindelijk geconstateerde verschillen zijn beperkt. Derhalve hebben we dit als evenwichtig aangemerkt.

Controleverschil  
 (CV)

Voorzichtig  
 (V)

Evenwichtig  
 (E)

Optimistisch  
 (O)

Controleverschil  
 (CV)

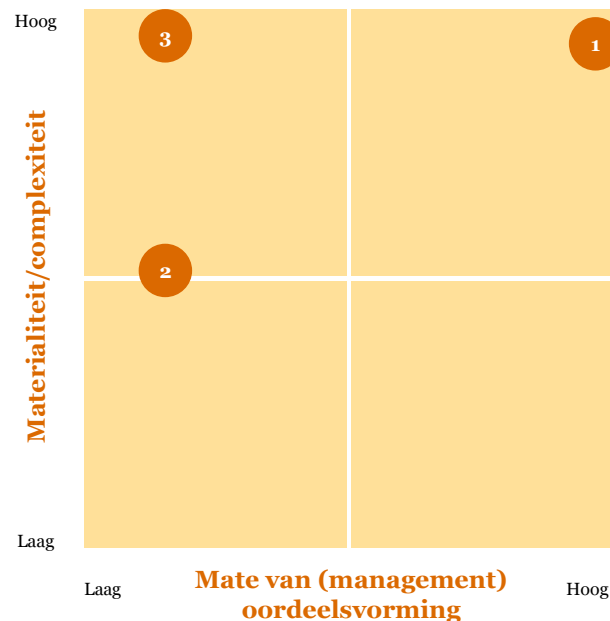
**Aanvaardbare bandbreedte – gebaseerd op materialiteitsoverwegingen**

## 2.3. Tijdens onze controle hebben wij drie kernpunten geconstateerd

Tijdens onze controle van uw jaarrekening hebben wij drie kernpunten van de controle geconstateerd. Een kernpunt van de controle is een aangelegenheid die, in onze professionele oordeelsvorming, het meest significant was in de controle van de financiële overzichten van de huidige controleperiode. Kernpunten van de controle worden geselecteerd uit de aangelegenheden die zijn gecommuniceerd met het afstemmingscomité. Hieronder volgt een kort overzicht van de kernpunten die naar onze mening significant waren tijdens de controle van gemeente Zwolle, evenals een grafiek waarin wij de relatieve materialiteit of mate van oordeelsvorming weergeven:

#	Kernpunten van de controle
1	<b>Waardering grondexploitaties</b> In paragraaf 2.4 hebben wij ons oordeel over de door het college gehanteerde uitgangspunten voor de grondexploitaties opgenomen. Hieruit komen geen bijzonderheden naar voren. Voor een nadere toelichting verwijzen wij u daarom naar paragraaf 2.4.
2	<b>Financiële positie WEZO</b> Voor de uitvoering van de WSW neemt u deel in de gemeenschappelijke regeling WEZO. De relatie tussen WEZO en gemeente Zwolle heeft in 2014 nadrukkelijk in de aandacht gestaan. Hierbij is een discussie gevoerd over het eventueel beëindigen van tijdelijke contracten, is de intentie uitgesproken om de aandelen van de WEZO over te nemen en staat de begroting van WEZO financieel onder druk (mede door de landelijke ontwikkelingen rondom de Participatiewet). Bij het opstellen van de jaarrekening 2014 zijn de financiële gevolgen van deze gebeurtenissen beoordeeld. Hierbij is voor het verwachte exploitatietekort van WEZO over 2014 een schuld opgenomen in de gemeentelijke jaarrekening (als benodigde bijdrage in dit tekort) van €472.000. Uiteindelijk zijn de tijdelijke contracten niet beëindigd. Daarnaast is de verwachting dat de aandelen mogelijk pas vanaf 2016 zullen worden overgenomen. Eerst worden hiertoe nog onderzoeken uitgevoerd ter bepaling van de mogelijke financiële waarde van de aandelen (inclusief benodigde vergoeding door de andere gemeenten). Derhalve heeft dit nog geen concrete gevolgen voor de jaarrekening 2014. Het is van belang dat u als raad ook in 2015 tijdig wordt geïnformeerd over eventuele ontwikkelingen.
3	<b>Belastingen overgeheveld naar GBLT</b> In 2014 is de uitvoering van de gemeentelijke belastingadministratie overgedragen aan GBLT.

#	Kernpunten van de controle
	Voor de jaarrekening 2014 is gemeente Zwolle hierdoor afhankelijk geworden van verantwoordingsinformatie van het GBLT. Het is nog maar beperkt mogelijk voor gemeente Zwolle om hier zelf interne controlewerkzaamheden op te verrichten. In de jaarrekening 2014 is de laatste opgave van GBLT verwerkt. Eind april 2015 is een verantwoording inclusief controleverklaring ontvangen van GBLT. Daarnaast zijn voor zover mogelijk interne controles uitgevoerd om de juistheid en volledigheid van de opbrengsten vast te stellen. Op basis hiervan is voldoende zekerheid gekregen over de belastingopbrengsten. Eventuele mogelijke verschillen zijn hierbij niet materieel.



Kernpunten van de controle

Figuur 1



## 2.4. Zwolle stuurt actief op grondexploitaties, vastgoedmarkt trekt langzaam aan

De grondexploitaties vormen een groot aandeel (bijna 20%) van uw balanstotaal. Grondexploitaties zijn landelijk nog steeds in beweging. Soms lijken tekenen van herstel van de vastgoedmarkt door te zetten, echter de verkopen over 2014 zijn landelijk over het algemeen nog beperkt geweest. Het is daarbij de vraag of de herstellende ontwikkeling zich in 2015 daadwerkelijk doorzet.

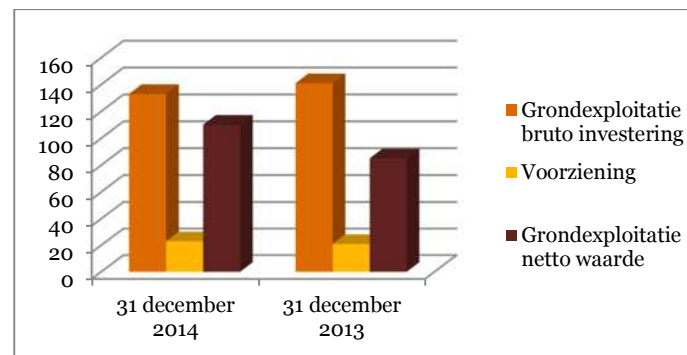
De afgelopen jaren van beperkte verkopen hebben de onzekerheden in de grondexploitaties verder doen toenemen. Bij diverse gemeenten nemen de verliezen op grondexploitaties toe, dan wel staan positieve resultaten zwaar onder druk. De waardering in de jaarrekening krijgt daarmee nog behoorlijk veel aandacht. Ook de AFM heeft het afgelopen jaar aandacht gevraagd voor de controle van de grondexploitaties. Hierbij zijn een aantal specifieke aandachtspunten aan accountants meegegeven (met name gericht op het krijgen van inzicht in de kwaliteit van de door het college gemaakte schattingen). Dit heeft ertoe geleid dat wij bij de jaarrekeningcontrole 2014 nog meer aandacht hebben besteed aan de controle van uw grondexploitaties.

Ook de grondexploitaties van Zwolle worden geraakt door de economische situatie. In de afgelopen jaren zijn al diverse afwaarderingen doorgevoerd (met name Stadshagen) en zijn verkoopprognoses bijgesteld. Daarentegen kent Zwolle een zeer succesvol bedrijventerrein (Hessenpoort) met regelmatig omvangrijke verkopen en een positieve resultaatverwachting.

Gemeente Zwolle stuurt actief op de grondexploitaties. Hierbij wordt tijdig ingespeeld op ontwikkelingen op de vastgoedmarkt/lokale markt. Daarbij vinden intern ook voldoende controles plaats om een getrouwe en rechtmatige verwerking te waarborgen. Mooie voorbeelden hiervan zijn dat de planeconomen elkaars project onderling controleren, een adequate interne controle wordt uitgevoerd en daarnaast ook jaarlijks zeer kritisch wordt gekeken naar de uitgangspunten. Daarbij staat een voorzichtige verwerking en waardering van de grondexploitaties voorop.

In deze paragraaf gaan wij in op onze bevindingen en aandachtspunten naar aanleiding van onze controle.

Uw grondexploitaties geven het volgende beeld:



**Figuur 2 Ontwikkeling waarde voorraden (x €1 miljoen)**

Uit de jaarrekening blijkt dat de omvang van de getroffen verliesvoorzieningen met €2 miljoen is toegenomen tot een totaal van €23 miljoen. De hogere voorziening heeft betrekking op de complexen Stadshagen, Kamperpoort en Schaepman/Kraanbolwerk en is het gevolg van de actualisaties die door het college zijn doorgevoerd.

In onderstaande tabel hebben we voor de grootste complexen (qua boekwaarde) van de gemeente Zwolle de boekwaarde en het verwachte resultaat opgenomen (alleen voor de grondexploitaties)

Project	Bruto boekwaarde	Voorziening	Netto boekwaarde	Verwacht resultaat (netto contant)
Stadshagen 1&2	22.949	3.154	19.795	-3.154
Hessenpoort 1	47.334	0	47.334	36.884
Voorsterpoort (NIEGG)	13.970	0	13.970	n.v.t.
Stadshagen (NIEGG)	22.153	58	22.095	n.v.t.

**Figuur 3 Overzicht grootste projecten (x €1 miljoen)**

---

### *Waardering is onder meer afhankelijk van schattingen*

De waardering van uw grondexploitaties is voor een groot deel afhankelijk van schattingen. Om inzicht te krijgen in de financiële risico's stelt de gemeente exploitatieoverzichten op, waarin een schatting is opgenomen van de te maken kosten en opbrengsten. Aan deze schattingen liggen diverse parameters en uitgangspunten ten grondslag. Hierbij dient te worden gedacht aan het inflatiecijfer waartegen toekomstige kosten en opbrengsten worden gecorrigeerd, gehanteerde rentepercentages, de looptijd van het project (inclusief moment van geplande opbrengsten en kosten) en de uitgifteprijs. Deze parameters bepalen in hoge mate het verwachte financiële resultaat.

In onze jaarrekeningcontrole was de controle van de grondexploitaties een belangrijk aandachtspunt. Voornamelijk de inschatting van de genoemde parameters en uitgangspunten heeft daarbij onze aandacht. In de volgende paragrafen gaan wij in op de belangrijkste bevindingen vanuit onze controle die betrekking hebben op uw grondexploitaties.

Wij hebben de gehanteerde uitgangspunten en parameters beoordeeld. In de tabel op de volgende pagina zijn onze bevindingen weergegeven.

<i>Belangrijkste schattingen</i>	<i>Bevindingen</i>		<i>Toelichting</i>
	<i>2014</i>	<i>2013</i>	
Gehanteerde rekenrente	● (E)	● (E)	Voor de grondexploitaties hanteert gemeente Zwolle in de basis een rekenrente van 4%. Als gevolg van de sterk gedaalde marktrente heeft gemeente Zwolle besloten om voor de jaren 2015 tot en met 2018 te rekenen met 3,5%. Wij kunnen instemmen met deze inschatting. Mogelijk dat ook voor de latere jaren een lagere rente kan worden gehanteerd (dit aangezien de huidige rente dalend is). Dit zou uiteindelijk een positief effect hebben op de waardering van de grondexploitaties. Uit voorzichtigheid is hiermee nog geen rekening gehouden. Wij kunnen hiermee instemmen. Wij hebben het college geadviseerd in 2015 te beoordelen in hoeverre de daling van de rente ook voor de jaren na 2018 kan worden doorgevoerd. Hierbij dient onder andere te worden gekeken naar de gemiddelde rente op de leningenportefeuille.
Kostenstijging	● (E)	● (E)	Voor de kostenstijging hanteert de gemeente Zwolle conform voorgaand jaar in de basis een percentage van 2,0%. Voor de jaren 2015 tot en met 2018 wordt echter 1,5% gehanteerd als gevolg van de ontwikkelingen in de markt (lagere inflatie).  In de inschatting van de nog te maken kosten wordt tevens rekening gehouden met te verwachten aanbestedingsvoordelen (12% en 5% voor respectievelijk 2015 en 2016). Het is onzeker hoe dit zich gaat ontwikkelen in de komende jaren en wat concreet het effect is op de verwachte kosten voor gemeente Zwolle. Uit de analyse van de afgelopen jaren blijkt dat deze voordelen wel gerealiseerd kunnen worden. Wij kunnen instemmen met deze inschatting. Wel is het van belang de verwachte kostenstijgingen en ingerekende aanbestedingsvoordelen goed te monitoren en jaarlijks te actualiseren.
Verkoopprijzen/ Opbrengstenstijging	● (O)	● (O)	Gemeente Zwolle rekent geen concrete opbrengstenstijging in tot en met 2017. Met ingang van 2018 wordt gerekend met een jaarlijkse opbrengstenstijging van 1%. Daarnaast is voor de verkoopprijzen uitgegaan van de grondprijzennota 2015. Uit onze controle blijkt dat deze prijzen daadwerkelijk in de markt worden gerealiseerd.  Daarnaast wordt in de huidige opzet uitgegaan van een prijsstijging van 10% in 2017 (totaal effect €10 miljoen). Het college heeft hierbij uit voorzichtigheid een voorziening getroffen van €5 miljoen. Dit aangezien op dit moment een stijging van de grondprijs met 10% niet reëel wordt geacht. Het is onzeker in hoeverre (afgaande op de huidige markt) in de komende jaren daadwerkelijk een opbrengstenstijging kan worden gerealiseerd. Wij adviseren u om de ontwikkeling van de afzetprijzen nauwgezet te blijven monitoren.
Gehanteerde programmering	● (E)	● (E)	In 2012 zijn vraaganalyses uitgevoerd door meerdere adviesbureaus, zowel ten aanzien van woningbouw, bedrijventerreinen als kantoren. Hier is de programmering in 2012 op aangepast. In 2014 is de programmering in hoofdlijnen niet gewijzigd (uitgangspunt is nog de analyse uit 2012). Wel zoekt Zwolle actief afstemming met diverse marktpartijen om inzicht te krijgen in de marktontwikkelingen. Uit deze analyses blijkt dat een bijstelling van de programmering op aantallen niet noodzakelijk is. Wel zijn aanpassingen doorgevoerd in de ingerekende prijssegmenten (relatief meer goedkopere woningen).  Woningen: Voor woningbouw wordt voor de komende drie jaar uitgegaan van een realisatie van gemiddeld 400 woningen per jaar, waarvan ruim 50% is ingerekend in de gemeentelijke grondexploitaties (rest komt tot stand door marktpartijen). De voor 2015 ingerekende verkopen zijn al voor een aanzienlijk deel onderbouwd met verkoopcontracten.

<i>Belangrijkste schattingen</i>	<i>Bevindingen</i>		<i>Toelichting</i>	
	<i>2014</i>	<i>2013</i>		
			<p>Voor de komende jaren bestaat het risico dat verkochte kavels door projectontwikkelaars niet kunnen worden afgezet aan de markt. Dit kan voor Zwolle een concurrerend effect hebben op de verkopen van nieuwbouwkavels. Het is belangrijk om deze ontwikkeling adequaat te monitoren en waar nodig de fasering in komende jaren hierop aan te passen. Vooralsnog lijken de verwachte verkopen te kunnen worden gerealiseerd.</p> <p>Bedrijven: voor bedrijventerreinen wordt voor de komende drie jaar uitgegaan van een realisatie van drie hectare per jaar. Wij hebben geconstateerd dat de verkopen in de afgelopen jaren fors boven dit volume uitkwamen. Dit is met name het positief effect van het bedrijventerrein Hessenpoort. Naar verwachting bestaan hieruit geen financiële risico's.</p> <p>Kantoren: Geen verkopen geprognosticeerd.</p> <p>Uiteraard mag duidelijk zijn dat hier sprake is van inschattingen door het college (waarin de raad overigens in een vroegtijdig stadium is gekend, middels de nota van uitgangspunten MPV) waarbij sprake is van een mogelijke onzekerheid over de toekomstige ontwikkelingen.</p> <p>Naar onze mening zijn de inschattingen zo goed mogelijk onderbouwd door intern en extern onderzoek. Wij kunnen op basis hiervan instemmen met de huidige programmering. Wel is het van belang om periodiek een toets uit te voeren op de betrouwbaarheid en actualiteit van de uitgangspunten voor de programmering en fasering van de grondopbrengsten.</p>	
Waardering NIEGG Voorsterpoort	● (O)	● (O)	Wij hebben de waardering van de NIEGG grond Voorsterpoort gecontroleerd. De huidige waardering van de gronden in Voorsterpoort blijft met een boekwaarde van €137 per vierkante meter fors. Gebaseerd op een relatief recente transactie in een aangrenzend vergelijkbaar gebied, kunnen wij instemmen met de huidige waardering. Wel benadrukken wij dat de huidige waardering optimistisch is en dat het van belang is om jaarlijks te blijven evalueren hoe de grondprijs zich blijft ontwikkelen.	
Waardering NIEGG	● (E)	● (E)	De NIEGG gronden zijn gewaardeerd tegen maximaal de huidige marktwaarde. De gronden (exclusief Voorsterpoort en Stadshagen) zonder bebouwing worden gewaardeerd op agrarische waarde. De bebouwde gronden op basis van maximaal de WOZ-waarde. Voor de waardering van de NIEGG grond in Stadshagen is een baten/lasten-calcuatie opgesteld waarbij uitgegaan wordt van toekomstige ontwikkeling van de grond. Op basis hiervan zal de huidige grondwaarde naar verwachting kunnen worden terugverdiend. Wij concluderen dat de NIEGG gronden evenwichtig zijn gewaardeerd. Hieruit komen geen materiële risico's naar voren.	
Controleverschil ●	Voorzichtig ● (V)	Evenwichtig ● (E)	Optimistisch ● (O)	Controleverschil ●
<b><i>Aanvaardbare bandbreedte – gebaseerd op materialiteitsoverwegingen</i></b>				

Wij kunnen instemmen met de in de jaarrekening toegepaste waarderingsgrondslagen en de door het college gemaakte afwegingen en schattingen.

## 2.5. De invoering van de decentralisatie brengt risico's met zich mee, impact is echter nog onduidelijk

### *Decentralisaties van start, echter nog wel veel onzekerheden*

In onze managementletter hebben wij u geïnformeerd over de stand van zaken van de voorbereiding van de inmiddels geïmplementeerde decentralisaties binnen uw gemeente. Een spannende tijd die kansen en risico's met zich meebrengt.

Hoewel de decentralisaties zijn ingevoerd vanaf boekjaar 2015 en daarom (nauwelijks) invloed hebben op uw jaarcijfers 2014 hebben wij tijdens onze controle gekeken naar de status van de implementatie van de decentralisaties.

In uw begroting 2015 bent u ervan uitgegaan dat de decentralisaties budgetneutraal worden uitgevoerd, maar is wel €3.750.000 incidenteel beschikbaar als weerstandscapaciteit. Op dit moment bestaat nog onvoldoende inzicht in de daadwerkelijke impact en omvang van de risico's. Dit aangezien nog veel gegevens en informatie van de zorgverleners niet beschikbaar zijn. Daarbij bestaan (ook landelijk) veel problemen met het factureren door de zorgverleners. Derhalve is de financiële impact op de gemeentelijke budgetten op dit moment nog niet te bepalen. De verwachting bestaat dat richting de zomer meer duidelijkheid zal ontstaan. Het is van belang dat u als raad hierover goed geïnformeerd wordt.

In de risicoparaagraaf bij de jaarrekening 2014 is door het college een reflectie gegeven van de ingeschatte risico's binnen het sociaal domein op dit moment. Wij hebben kennisgenomen van deze risicoparaagraaf. Wij vinden dat de risico's met betrekking tot het sociaal domein toereikend worden toegelicht.

Per risico is het maximale risico weergegeven waarbij een inschatting is gemaakt van de mate waarin een risico zich kan voordoen. Ons inziens geeft deze paragraaf een goed beeld van wat op de gemeente afkomt en waar huidige onzekerheden aanwezig zijn.

### *Processen lijken ingericht, procesbeschrijvingen zijn nog niet allemaal geactualiseerd*

De decentralisaties hebben een grote impact op de werkwijzen binnen de gemeenten. In de praktijk blijkt dat er over het algemeen werkwijzen zijn geïmplementeerd. Hierbij wordt bijvoorbeeld in het kader van de jeugdzorg nog gekeken naar de inrichting van een applicatie (voor gemeenten regio IJsselland) en wordt nader gekeken naar de juiste inrichting van het proces.

Echter procesbeschrijvingen zijn nog niet geheel geactualiseerd c.q. beschreven. Ook zijn deze nieuwe werkwijzen nog niet geïntegreerd in het interne controleplan 2015. Wij vragen hiervoor wel passende aandacht zodat ook tijdige tussentijdse bij- en aansturing in processen mogelijk is. Bij de inrichting van de interne controles is het van belang dat voldoende aandacht wordt besteed aan de overgangperiode. In de eerste maanden van 2015 worden de processen nader ingericht. Het risico op een niet juiste werking van processen en daarmee mogelijke onrechtmatige verstrekkingen is hierbij verhoogd (geldt landelijk voor alle gemeenten). Hiermee dient naar onze mening rekening te worden gehouden in de risico-inschatting voor de uitvoering interne controles.

### *Verantwoording rechtmatige verstrekkingen PGB-budgetten is een aandachtspunt*

Met ingang van 2015 wordt de financiële uitbetaling, registratie en afwikkeling van de PGB-budgetten voor gemeenten uitgevoerd door de Sociale Verzekeringsbank (SVB). Voor de gemeente Zwolle is het van belang grip te hebben op juiste en rechtmatige verantwoording van de gemeentelijke bestedingen. Op dit moment wordt door de SVB gekeken naar een mogelijke verantwoordingssystematiek richting gemeenten. Deze ontwikkeling is ook voor uw gemeente van belang. Daarnaast is het van belang dat de gemeente zelfstandig een monitoring heeft op deze uitgavenstroom.

### *Verantwoording rechtmatige verstrekkingen van zorg is een aandachtspunt*

Voor het leveren van zorg hebt u eind 2014 contracten gesloten met leveranciers. Tegelijkertijd waren nog niet alle cliënten die zorg ontvingen in 2014 in beeld en is afgesproken dat zorg aan bestaande cliënten vooralsnog wordt gecontinueerd. In de loop van 2015 zult u declaraties van de zorgaanbieders ontvangen en moet u alsnog vaststellen dat de gedeclareerde kosten rechtmatig zijn. Naar verwachting zal een belangrijk deel passen binnen de afgesloten contracten, waarbij u vanzelfsprekend wel moet vaststellen dat aan de bepalingen van het contract is voldaan. Daarnaast zal er ook een deel van de zorg wellicht niet passen. Voor dergelijke gevallen waar de zorg wel is gecontinueerd moet u nog een overgangsregeling overeenkomen met de zorgaanbieders.

---

Wij adviseren het college op korte termijn afspraken te maken over de wijze van verantwoorden door de zorgaanbieders en de verwachte werkzaamheden van de huisaccountant daarbij vast te leggen in een controleprotocol.

Hierbij is het belangrijk om aan te sluiten op de landelijke ontwikkelingen. Zo wordt onder andere door de zorgverleners gekeken naar een systematiek waarbij op instellingsniveau verantwoording wordt afgelegd (in plaats van op gemeenteniveau).

#### *Wij vinden het van belang om vroegtijdig mee te kijken*

Zoals aangegeven is de invoering van de decentralisaties geen onderdeel van de jaarrekening 2014 en valt de beoordeling daarvan dit jaar buiten onze oordeelsvorming. Wel vinden wij het van belang om de huidige ontwikkelingen op de voet te blijven volgen zodat wij met elkaar tijdig inzicht hebben op de effecten van de implementatie voor het boekjaar 2015. Wij zullen daarom niet pas in het najaar 2015 naar deze processen kijken, maar zullen voor de zomer 2015 reeds beoordelen in hoeverre de opzet is ingericht binnen de gemeente en of ook conform de beoogde werkwijzen wordt gewerkt. Wij zullen het college tussentijds adviezen geven ten aanzien van gesignaleerde aandachtspunten en/of verbeterpunten.

## 2.6. Overige jaarrekeningposten nader bekeken

### *De voorziening Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers is verantwoord op basis van een actuele actuariële berekening*

Op 9 juli 2013 is de Algemene Pensioenwet Politieke ambtsdragers gewijzigd. Dit in verband met de verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd en de pensioenrichtleeftijd. Deze wijziging heeft tevens gevolgen voor de uitgangspunten van de voorziening Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers zoals opgenomen in uw balans. Ten behoeve van de jaarafsluiting 2014 hebben wij vastgesteld dat deze is verantwoord op basis van een geactualiseerde actuariële berekening waarin rekening is gehouden met de gewijzigde uitgangspunten. Daarbij merken wij op dat u alleen dat deel van de pensioenverplichting in de voorziening heeft opgenomen, dat niet gedekt wordt door de door voor dit doel gesloten kapitaalverzekering. Onderstaand is dit cijfermatig toegelicht:

	2014	2013
Totale pensioenverplichting	€4.442.789	€3.331.869
Waarvan verzekerd via een kapitaalverzekering	€3.399.055	€2.881.493
En waarvan voorzien via de voorziening Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers	€1.063.467	€467.589
Verschil	€19.734*	€17.213*

\* Dit bedrag is het opgebouwde beleggingstegoed van één gewezen wethouder. Voor deze wethouder heeft echter al waardeoverdracht plaatsgevonden, waardoor voor deze persoon sprake is van overdekking ter grootte van €19.734.

### *De voorziening renteswap (€2,0 miljoen) is opgeheven*

In voorgaande jaren was in uw jaarrekening een voorziening van €2,0 miljoen voor de negatieve marktwaarde van uw renteswap opgenomen. Deze voorziening was verplicht op basis van de geldende BBV voorschriften. Recentelijk heeft de Commissie BBV echter een vraag en antwoord gepubliceerd die hierop een ander inzicht geven. Zo stelt de Commissie BBV dat in geval van het inroepen van de tussentijdse beëindigingsoptie (de zogenaamde breakclausule) door Zwolle dan wel de bank de negatieve marktwaarde van de renteswap op dat moment afgerekend dient te worden.

Hierbij mag de afkoopsom (mits deze wordt meegefinancierd in een nieuwe lening) worden gezien als kosten voor het sluiten van een lening. Deze kosten mogen worden geactiveerd en afgeschreven over de looptijd van de betreffende lening. Op basis van deze uitspraak zal een breakclausule niet meer leiden tot een eenmalig te nemen financieel verlies op de renteswap. Derhalve is het niet meer noodzakelijk om een voorziening te treffen voor een mogelijk verlies.

Het college heeft aangegeven dat, indien door de bank of door gemeente Zwolle besloten wordt de swap tussentijds te beëindigen, de op dat moment te betalen negatieve marktwaarde van de swap zal worden meegefinancierd met een nieuwe lening. Daarmee voldoet gemeente Zwolle aan de eisen die de Commissie BBV in haar V&A heeft gesteld en is de voorziening niet langer noodzakelijk. Omdat deze uitspraak van de Commissie BBV een nadere invulling is van bestaande verslaggevingsregels heeft het college deze als stelselwijziging verwerkt. Het volledige bedrag is via de beginbalans van voorzieningen naar eigen vermogen overgeheveld. Wij kunnen instemmen met de door het college gehanteerde verwerkingswijze.

## 2.7. De informatiewaarde van uw jaarstukken kan verder verbeterd worden

### Uw jaarverslag is niet strijdig met uw jaarrekening

Als uw accountant dienen we op grond van artikel 213 van de Gemeentewet – voor zover wij hiertoe in staat zijn – vast te stellen of het jaarverslag zoals opgenomen op pagina 5 tot en met pagina 188 van de jaarstukken 2014 is opgesteld in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Verder dienen wij te rapporteren – voor zover wij dat kunnen beoordelen – of het jaarverslag verenigbaar is met de jaarrekening. Op basis van de uitgevoerde werkzaamheden hebben wij geen tekortkomingen of inconsistenties te melden op dit gebied.

### Uw jaarverslag nader bekeken

Tevens hebben wij de mate van transparantie van het jaarverslag getoetst. Hierbij hebben wij onder meer gekeken naar de leesbaarheid van uw jaarrekening. Worden belangrijke doelstellingen die de raad heeft beoogd ook gerealiseerd? Geeft de jaarrekening voldoende inzicht in het behaalde resultaat voor en na bestemming? Dat zijn vragen die bij u als raadslid leven.

Daarbij komt dat het BBV in 2013 is aangescherpt ten aanzien van de toelichting op de paragraaf verbonden partijen en de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Deze toelichtingen zijn van kracht vanaf het verslaggevingsjaar 2014. Wij hebben beoordeeld of de toelichtingen in uw jaarrekening voldoen aan de gestelde eisen volgens de BBV.

In de tabel rechts gaan wij nader in op een aantal constatering en aanbevelingen in uw jaarverslag en daarbij behorende paragrafen.

Constatering	Aanbeveling
Doelstellingen en realisatie per programma worden maar beperkt transparant toegelicht	Wij constateren dat de leesbaarheid van de jaarstukken over het algemeen niet veel verbeterd is ten opzichte van 2013. Onderstaand hebben we onze belangrijkste opmerkingen toegevoegd: <ul style="list-style-type: none"> <li>Per programma is veel detailinformatie opgenomen, waardoor niet altijd meer op programmaniveau inzicht bestaat in de gerealiseerde beleidsdoelstellingen versus de financiële realisatie.</li> </ul>

Constatering	Aanbeveling
	<ul style="list-style-type: none"> <li>Per programma zijn veel doelstellingen/indicatoren opgenomen. Daarnaast heeft u relatief veel programma's. De combinatie van beide maakt het lastig snel inzicht te krijgen in de doelstellingen en realisatie per programma of pijler.</li> </ul> <p>Wij geven u daarom net als in voorgaande jaren in overweging om per programma een aantal kengetallen te benoemen die volgens uw mening doorslaggevend zijn in het realiseren van de programmadoelstelling. Op die wijze kunt u op één pagina een overzicht krijgen van de realisatie op programmaniveau.</p>
De paragraaf verbonden partijen voldoet aan het BBV	<p>Met ingang van 2014 zijn de eisen ten aanzien van de paragraaf verbonden partijen aangescherpt. Wij constateren dat de paragraaf verbonden partijen voldoet aan deze aangescherpte vereisten.</p> <p>Wij adviseren u om het risicoprofiel zoals toegelicht per verbonden partij te koppelen aan de paragraaf weerstandsvermogen: is er voor het betreffende risico wel/geen bedrag opgenomen in de risico-inventarisatie?</p>
De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft matig/voldoende inzicht	<p>Met ingang van 2014 dient u tevens het beleid rondom risicobeheersing toe te lichten. Wij constateren dat dit slechts ten dele gebeurt en adviseren u dit nadrukkelijker te doen.</p>



---

## **2.8. De Wet Normering Topinkomens (WNT) is nageleefd**

### *Voor 2014 is voldaan aan de eisen van de WNT*

Met ingang van 2013 wordt gerapporteerd over de bezoldiging van topfunctionarissen. Voor de gemeente zijn dit de griffier en de gemeentesecretaris. Wij hebben daarbij het volgende geconstateerd:

- De bezoldiging van de topfunctionarissen is juist en volledig toegelicht in uw jaarrekening.
- Er is geen sprake van ontslaguitkeringen aan topfunctionarissen boven het in de WNT gestelde maximum van > €75.000.
- Er zijn geen overige functionarissen met een bezoldiging boven de WNT grens van €230.494.
- Voor 2014 maakt u wederom gebruik van de vrijstelling voor de meldingsplicht voor ingehuurd personeel in het kader van de WNT.

Daarnaast heeft het college, op ons ons verzoek, omwille van de vergelijkbaarheid tevens vergelijkende cijfers opgenomen. Samengevat kunnen wij instemmen met de WNT-verantwoording zoals opgenomen in paragraaf 3.6 van uw jaarrekening.

### *WNT blijft een dynamisch dossier – wijzigingen in 2015*

Met ingang van 2015 is de WNT gewijzigd. Deze gewijzigde wet is algemeen bekend als 'WNT 2'. De belangrijkste wijziging ten opzichte van 2014 is dat de maximale bezoldiging voor topfunctionarissen is verlaagd naar 100% van een ministersalaris (€178.000). Dit was in 2014 €230.494.

Voor topfunctionarissen die anders dan op grond van een dienstbetrekking hun werkzaamheden verrichten ('externe topfunctionarissen') gaat in 2015 op een nog nader te bepalen tijdstip een nieuwe regeling in. Voor de eerste twaalf maanden (gemeten over een aaneengesloten periode van achttien maanden) komt het ministerie met een aparte normering. Vanaf de eerste dag van de 13e maand geldt het normale WNT-regime. Tot dat deze nieuwe regeling is ingevoerd blijft de bestaande regelgeving van 2014 van kracht: geen norm voor de eerste zes maanden (gemeten over een aaneengesloten periode van achttien maanden) maar bij overschrijding van zes maanden geldt alsnog voor de hele periode de wettelijke normering.

## 3. Update over onze eerdere communicatie

### 3.1. Interne beheersing van voldoende niveau, enkele aandachtspunten onderhanden

Onze bevindingen met betrekking tot de administratieve organisatie hebben we weergegeven in onze managementletter interim-controle van 5 januari 2015. Hieronder geven we een update over de stand van de significante tekortkomingen in de interne beheersing sinds onze managementletter interim-controle en onze reactie hierop naar aanleiding van onze eindejaarscontrole, gericht op beperking van de interne-beheersingsrisico's:

#	Gerapporteerde belangrijkste/significante tekortkoming	Actuele status	Update na Rapportage interim-bevindingen controle	Uitgevoerde aanvullende controlewerkzaamheden
1	De interne controle is in ontwikkeling. De regelgeving voor het steunen op uw interne controlewerkzaamheden is aangescherpt. Voor 2014 zullen daarom door u of door ons aanvullende werkzaamheden moeten worden uitgevoerd om tot een oordeel bij de jaarrekening 2014 te kunnen komen. Daarnaast bent u op zoek naar een efficiencyslag bij de uitvoering van de interne controles. Hiertoe is het van belang om een gedetailleerd interne controleplan op te stellen met daarin de geplande detailwerkzaamheden (inclusief risico-afweging en gebruik data-analyse). Op basis hiervan kunt u vaststellen in hoeverre de controles effectief (worden alle risico's geraakt?) en efficiënt (doen we niet te veel?) worden uitgevoerd.	Onderhanden	Voor 2014 zijn door Zwolle aanvullende werkzaamheden uitgevoerd. Op grond van deze werkzaamheden kunnen wij steunen op de interne controle en wordt voldaan aan de nieuwe richtlijnen COS 610. Wel dient op onderdelen de diepgang van de controles te worden aangescherpt. In enkele gevallen wordt te veel gecontroleerd, in enkele gevallen sluit de interne controle niet geheel aan op de door ons te verrichten werkzaamheden. Wij hebben afgesproken om hier medio 2015 een sessie voor te organiseren om de controlewerkzaamheden nog beter op elkaar aan te laten sluiten. Basis hiervoor zal een door Zwolle geactualiseerd (en meer concreet ingevuld) interne controleplan zijn.	Voor 2014 zijn de aanvullende werkzaamheden door ons gereviewd. Hieruit blijken geen bijzonderheden. Wel hebben wij geadviseerd om het interne controleplan voor 2015 verder te ontwikkelen door per proces de risicoanalyse en de geplande werkzaamheden op te nemen.

#	Gerapporteerde belangrijkste/significante tekortkoming	Actuele status	Update na Rapportage interim-bevindingen controle	Uitgevoerde aanvullende controlewerkzaamheden
2	Het jaar 2014 heeft in het teken gestaan van de voorbereiding op de decentralisaties. Dit heeft u professioneel opgepakt. Er bestaan echter nog diverse risico's ten aanzien van de (financiële) uitwerking. De raad wordt actief geïnformeerd over de status. Het is van belang om voor 2015 duidelijke afspraken te maken met de raad over de wijze, frequentie en diepgang van de informatiestroom. Wij zullen in 2015 het risicomanagement en de beheersbaarheid nader beoordelen.	Onderhanden	Voor een inhoudelijke toelichting verwijzen wij u naar paragraaf 2.5.	Geen impact op de controle 2014. Er zijn nog geen grote omvangrijke financiële effecten voor 2014.
3	Uw grondexploitatie worden adequaat beheerd. Positief is het opstellen van een tussentijdse MPV. Voor 2014 zijn een aantal acties in gang gezet ter voorbereiding op de jaarrekening. Wij onderschrijven het belang hiervan mede door de huidige economische omstandigheden. Met name de kwalitatieve programmering voor woningbouw en de horizon van de uitgangspunten dienen bij de actualisering adequaat te worden onderbouwd.	Onderhanden	Voor een inhoudelijke toelichting verwijzen wij u naar paragraaf 2.4.	Wij hebben de genoemde aandachtspunten betrokken in onze controle.
4	U heeft de WSW uitbesteed aan WEZO. Recentelijk is voor 2014 geconstateerd dat sprake is van een aanvullend financieel tekort van €500.000. Voor de jaarrekening is een interne analyse opgesteld. Deze is bestuurlijk in december besproken en kan dienen als basis voor de verwerking in de jaarrekening en meerjarenbegroting.	Onderhanden	Zie ook paragraaf 2.3. Intern is een adequate analyse opgesteld van de (financiële) gevolgen. Deze zijn ook verwerkt in de jaarrekening 2014.	Wij hebben de interne analyse beoordeeld.
5	In 2014 is uw belastingproces uitbesteed aan GBLT. Er wordt door gemeente Zwolle actief gestuurd op het GBLT. Daarnaast zijn inmiddels afspraken gemaakt over oplevering van benodigde documentatie voor de jaarrekening 2014. Er zal actief worden gestuurd op de naleving hiervan. Wij hebben hierbij ook instructies aan de accountant van GBLT verstrekt en zullen een review uitvoeren op de verrichte werkzaamheden.	Onderhanden	Voor 2014 is uiteindelijk eind april een controleverklaring ontvangen bij de verantwoording van GBLT. Daarbij zijn gedurende het jaar door Zwolle aanvullende analyses uitgevoerd op de belastingopbrengsten. Deze liggen in lijn met de opbrengst zoals opgenomen in de laatste opgave van het GBLT. Ons oordeel met betrekking tot deze inschatting is opgenomen in paragraaf 2.2.	Voor 2014 zijn de door gemeente Zwolle opgestelde aanvullende analyses beoordeeld. Wij kunnen instemmen met de door het college gemaakte schattingen.
6	Uit onze controle blijkt een aantal overige aandachtspunten die voor u van belang zijn en die nadere opvolging vragen. Dit betreft voornamelijk tekortkomingen in het salarisproces (actie vereist voor de jaarrekeningcontrole) en de inwerkingtreding van de Wet Markt en Overheid.	Opgevolgd	De tekortkomingen in het salarisproces zijn door middel van interne controle opgevolgd voorafgaand aan de jaarrekeningcontrole.	Uit onze review van de interne controle blijken geen bijzonderheden.

#	Gerapporteerde belangrijkste/significante tekortkoming	Actuele status	Update na Rapportage interim-bevindingen controle	Uitgevoerde aanvullende controlewerkzaamheden
7	Wij hebben de informatiewaarde van uw 2e beleidsrapportage beoordeeld. Wij constateren dat de informatiewaarde verhoogd kan worden door een explicietere koppeling (waar relevant) van beleidsmatige en financiële afwijkingen. Daarnaast is de leesbaarheid van de jaarstukken een aandachtspunt (zoals aan u gemeld in het accountantsverslag 2013).	Geen actie ondernomen	Geen	Zie voor ons oordeel over de informatiewaarde van de jaarstukken paragraaf 2.7.
8	Vanuit de controle op de IT-omgeving blijken een aantal nieuwe bevindingen. Het aanscherpen van het wachtwoordbeleid, autorisatiebeheer van applicaties en diverse punten rondom beheersing IT continuïteit vragen uw actie (enkele met benodigde actie vóór de jaarrekeningcontrole).	Onderhanden	De IT-bevindingen zijn opgevolgd door middel van aanvullende werkzaamheden zoals opgenomen in onze managementletter van 5 januari 2015.	Zie voor actuele openstaande IT-bevindingen paragraaf 3.2.

### 3.2. Onze IT-bevindingen raken de jaarrekening 2014 niet, maar vragen wel uw aandacht

Vanuit wet- en regelgeving is het vereist dat wij een reflectie geven op de betrouwbaarheid en continuïteit van uw geautomatiseerde gegevensverwerking. Wij beoordelen uw geautomatiseerde gegevensverwerking op de volgende vijf aspecten:



Onze bevindingen zijn als volgt:

- Het change management proces voor OneWorld wordt niet altijd nageleefd. Wij hebben vastgesteld dat:
  - testresultaten niet altijd zichtbaar worden vastgelegd;
  - de change manager geen inhoudelijke controle uitvoert op de testresultaten en de wijziging enkel ter goedkeuring 'doorklikt';
  - van de kleinere updates/wijzigingen geen vastlegging aanwezig is.
- Een gedocumenteerde autorisatieprocedure voor het monitoren, wijzigen of verwijderen van gebruikers in Windows en E1 is niet aanwezig. Positief: opschoningsactie zomer 2014 (150-200 accounts verwijderd).
- 348 Windows gebruikers hebben de instelling 'password never expires'. Periodieke wijziging van het Windows wachtwoord wordt voor deze accounts niet afgedwongen, waaronder tien accounts van IT-medewerkers.

- Er zijn relatief veel accounts met uitgebreide rechten:
  - OneWorld: 9 accounts
  - Beaufort: 6 accounts
  - Civision: 4 accounts
- Een groot aantal personen heeft toegang tot de serverruimte van de gemeente Zwolle. In totaal zijn 37 sleutels uitgegeven, waarbij toegang niet altijd te herleiden is naar personen (door het gebruik van 'algemene' sleutels).
- IT-continuïteit bij de gemeente Zwolle kent ruimte voor verbetering:
  - Een algemeen Business Continuity Plan en Disaster Recovery Plan zijn niet aanwezig.
  - Volledige restore testen voor applicaties worden niet (periodiek) uitgevoerd.
  - Zwolle beschikt alleen voor de GBA applicatie over een uitwijkvoorziening
  - Getroffen continuïteitsmaatregelen in de serverruimte kunnen worden verbeterd.Wij hebben overigens begrepen dat er een investering goedgekeurd is voor IT-continuïteit (storage en recovery) van het SSC.

Specifiek ten behoeve van de jaarrekening zijn door Zwolle aanvullende werkzaamheden uitgevoerd. Uit deze aanvullende werkzaamheden blijken geen bevindingen die de betrouwbaarheid van de jaarrekening 2014 raken.

### **3.3. Uit onze controle blijkt geen fraude**

#### *Fraude, fouten en niet-naleving van wet- en regelgeving*

De verantwoordelijkheid voor de jaarrekening berust bij het management. Uit dien hoofde is het management verantwoordelijk voor het beschermen van het vermogen van de vennootschap, het voeren van een afdoende financiële administratie en het in stand houden van een geschikt systeem van interne beheersing (waaronder procedures voor het waarborgen van de betrouwbaarheid en continuïteit van geautomatiseerde systemen en het voorkomen en opsporen van fraude, overige onregelmatigheden en fouten en niet-naleving van wet- of regelgeving). Wij hebben onze controle zodanig ingericht dat wij een redelijke mate van zekerheid verkrijgen dat de jaarrekening in zijn geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of fouten.

Onze controle bestond niet uit een uitvoerige controle van transacties zoals noodzakelijk zou zijn om fouten of fraude die niet hebben geleid tot materiële afwijkingen in de jaarrekening te kunnen opsporen. Het dient te worden onderkend dat het controleproces inherente beperkingen kent. Als gevolg van de aard van fraude, met name wanneer daarbij sprake is van verhulling door samenzwering en vervalsing van documenten, is het mogelijk dat bij een controle die is opgezet en uitgevoerd in overeenstemming met algemeen aanvaarde controlestandaarden materiële fraude niet wordt ontdekt.

Hoewel doeltreffende interne beheersingsmaatregelen het risico dat fouten en fraude zich voordoen of onontdekt blijven, doen afnemen, wordt dit risico hiermee niet weggenomen. Wij kunnen daarom niet garanderen dat eventuele fouten of gevallen van fraude ontdekt worden. Gegeven de inherente beperkingen van het controleproces en het interne beheersingssysteem kan en mag er niet op vertrouwd worden dat ons onderzoek alle fouten of gevallen van fraude aan het licht zal brengen.

#### *In 2014 zijn er geen bedreigingen van onze onafhankelijkheid geweest*

We hebben onze naleving van de externe standaarden en de wereldwijde onafhankelijkheidsstandaarden van PwC voor onze totale dienstverlening in 2014 bewaakt en bevestigd dat we aan deze onafhankelijkheidsverplichtingen hebben voldaan.

## 4. Uw speerpunt: beheersing project Spoorzone

### 4.1. Wij hebben het speerpunt geïntegreerd in onze controle

U heeft ons gevraagd bij de controle 2014 specifiek aandacht te besteden aan het project Spoorzone. De vraagstelling is daarbij specifiek gericht op de administratieve organisatie en de interne controle. Deze twee onderdelen hebben wij op de volgende wijze geïntegreerd in onze controle:

- Wij hebben de administratieve organisatie beoordeeld op basis van een gesprek met de projectleider, alsmede door kennis te nemen van de door de organisatie uitgevoerde interne controle op dit project.
- Daarnaast hebben wij in het kader van de jaarrekening de getrouwheid en rechtmatigheid van de verantwoorde kosten van de Spoorzone gecontroleerd. Hierbij merken wij op dat we geen specifiek onderzoek hebben gedaan naar de Spoorzone, maar ons een beeld hebben gevormd op basis van de werkzaamheden die voor de jaarrekeningcontrole minimaal noodzakelijk waren.

De uitkomsten van onze werkzaamheden zijn in de volgende paragraaf opgenomen.

### 4.2. De uitkomsten van onze werkzaamheden geven geen reden tot zorg

Het project Spoorzone is net gestart. Van het totale budget is nog geen 5% uitgegeven. Om die reden hebben wij onze werkzaamheden vooral gericht op de opzet van de administratieve organisatie en de interne controle. In volgende jaren zullen we u informeren over de werking van de processen.

### 4.2.1. De administratieve organisatie is adequaat opgezet

Uit onze controle blijken de volgende controlemaatregelen die de juistheid van de kosten en opbrengsten waarborgen:

- Het totale krediet is opgenomen in de financiële administratie. De eerste fase van Spoorzone (€77 miljoen tot 2020) is reeds toegewezen aan de planelementen. Het restant staat op nog te verstrekken opdrachten.
- Orders worden ingevoerd door de planeconomen, maar worden geautoriseerd door de projectleider.
- Naast de budgethouders beoordeelt de projectsecretaris tevens de facturen inhoudelijk alvorens deze betaald worden. Hierdoor vindt een adequate controle plaats op de betalingen.
- Per planelement wordt een maandelijkse rapportage opgesteld. Op basis van de afzonderlijke rapportages wordt een maandelijkse overall maandrapportage gemaakt. Per halfjaar worden de maandelijkse rapportages vertaald naar een halfjaarrapportage. In deze rapportages wordt inzicht gegeven in de inhoudelijke en financiële realisatie van het project.

Wij hebben daarnaast een gesprek gevoerd met de projectleider. Op basis hiervan hebben wij een aantal aanbevelingen:

- Het uitvoeren van een second opinion op de af te sluiten contracten (zoals samenwerkingsovereenkomst), zodat de risico's voldoende inzichtelijk zijn en hierop actief kan worden ingespeeld in de afspraken met de deelnemende/uitvoerende partijen.
- Het tijdig inzichtelijk maken van de fiscale effecten (met name btw) rondom dit project. Zodat eventuele onduidelijkheden tijdig met de belastingdienst kunnen worden afgestemd.

- 
- Het inzichtelijk maken van de uiteindelijk verwerking in de jaarrekening van de verschillende kosten en opbrengsten (bijvoorbeeld het nemen van een last dan wel het activeren van een bijdrage in eigendom van derden). Dit zodat tijdig inzicht bestaat in de gevolgen voor de begroting. Zwolle is op dit moment druk doende met deze uitwerking.

#### *4.2.2. Uit onze controle van de kosten blijken geen bijzonderheden*

Door de organisatie is een interne controle uitgevoerd op de getrouwheid en rechtmatigheid van de kosten en opbrengsten 2014. In totaal is in 2014 voor €4,6 miljoen aan kosten gerealiseerd. Deze kosten bestaan voor €3,0 miljoen uit externe kosten en voor €1,6 miljoen uit apparaatskosten. Uit de interne controle, en onze review hierop, blijken geen bijzonderheden.



## 5. 2015 en verder

### 5.1. In 2015 extra last vakantiegeld

In het principeakkoord cao gemeenten 2013-2014 wordt het Individuele Keuzebudget (IKB) geïntroduceerd. Uiterlijk 1 januari 2016 moet dit ingevoerd worden. Het vakantiegeld is onderdeel van het IKB en moet gereserveerd en ingezet worden in het jaar dat het opgebouwd wordt. De afspraken over het uitbetalen van het vakantiegeld over de periode juni tot en met december 2015 zijn nog niet bekend. De mogelijke varianten zijn:

- volledige uitkering 2015;
- volledige uitkering 2016;
- uitkering gespreid over 2015 en 2016.

De Commissie BBV is van mening dat het moment van uitbetalen niet leidend is voor het moment dat de last moet worden genomen. De verplichting tot het uitbetalen van het opgebouwde vakantierecht over de periode juni-december 2015 vindt zijn oorsprong in 2015. In de jaarrekening 2015 zal daarom deze extra last van deze zeven maanden verantwoord moeten worden. Dit betreft een feitelijke verplichting welke als kortlopende schuld verantwoord moet worden, tenzij al uitbetaald is in 2015. Wij adviseren u om indien dit nog niet gebeurd is met deze extra last rekening te houden in (bijgestelde) begroting 2015.

### 5.2. Inventariseer tijdig uw vennootschapsbelastingpositie

De huidige Wet op de vennootschapsbelasting 1969 (Wet Vpb) heeft ter zake van de positie van overheidslichamen al tientallen jaren geen echte wijziging meer ondergaan. De Europese Commissie (EC) heeft Nederland verzocht de ongelijkheid tussen overheid en bedrijfsleven op te heffen.

In grote lijnen schrijven de Europese regels voor, dat indien activiteiten zowel door overheidslichamen als door private partijen (kunnen) worden verricht er geen sprake mag zijn van ongeoorloofde (fiscale) staatssteun. Grosso modo is daarvan sprake als de overheidslichamen niet worden belast met vennootschapsbelasting en de private partijen wel. Anders gezegd: tussen hen moet sprake zijn van een fiscaal 'Level Playing Field'.

Van een dergelijke fiscale gelijkheid is volgens de EC nu in Nederland onvoldoende sprake. Daarom heeft de EC op 2 mei 2013 geoordeeld, dat Nederland passende maatregelen moet treffen om de bestaande regels zodanig aan te passen dat wel sprake is van een Level Playing Field.

Op Prinsjesdag, 17 september 2014, is het definitieve wetsvoorstel gepresenteerd aan de Tweede Kamer. Het wetgevende proces is beoogd razend snel plaats te vinden. Het wetsvoorstel is op 18 december 2014 door de Tweede Kamer aangenomen. Inmiddels zijn de voorbereidingen voor de behandeling van het wetsvoorstel in de Eerste Kamer in volle gang. De wet zal dan per 1 januari 2016 van toepassing worden.

#### *Welke impact kan het wetsvoorstel hebben?*

De wijziging raakt publiekrechtelijke rechtspersonen zoals de Staat (meer precies de departementen), gemeenten, provincies, waterschappen, gemeenschappelijke regelingen, ZBOs, maar ook private rechtspersonen waarin zij deelnemen of anderszins (bijvoorbeeld bestuurlijk) mee gelieerd zijn.

Naar nu in het algemeen wordt verwacht zal er forse impact kunnen optreden ten aanzien van (onder andere):

- grond- en vastgoedbedrijven;
- vervoersactiviteiten;
- exploitatie van bijzonder accommodaties zoals zwembaden;
- dienstverlening buiten de eigen kring;
- allerlei samenwerkingsverbanden bijvoorbeeld op het gebied van afval, ICT;
- financieringsactiviteiten.

#### *Vrijstellingen*

Hoewel het wetsvoorstel voorziet in een aantal belangrijke vrijstellingen zoals de interne-, de overheidstaak- en de samenwerkingsverbandvrijstelling zullen, ook als die vrijstellingen van toepassing zijn, de administratie- en compliance verplichtingen fors toenemen. Dit heeft onder andere te maken met de wijze waarop deze vrijstellingen nu zijn vormgegeven.

---

Op 18 december 2014 is door de Tweede Kamer een amendement aangenomen waarmee een aanvullende vrijstelling wordt opgenomen. Als gevolg van dit amendement kunnen activiteiten die op basis van een dienstverleningsovereenkomst worden verricht aan een ander overheidslichaam worden vrijgesteld. Voorwaarde voor de vrijstelling is dat de betreffende activiteiten bij de afnemer van deze dienst onder de overheidstaakvrijstelling zouden vallen, als de activiteiten door het afnemende overheidslichaam zelf zouden worden verricht.

### *Wat kunt u nu doen?*

Vele partijen zijn nu echt gestart met opleidingen en inventarisaties om zo vennootschapsbelastingkennis op te bouwen en grip te krijgen op de mogelijke impact voor onder andere begrotingen en plannen. Een bijzonder punt van aandacht vormt de identificatie en allocatie van de voor de vennootschapsbelasting in aanmerking te nemen opbrengsten en kosten als ook waar relevant het opstellen van een openingsbalans. Tot slot is het ook van belang tijdig bewustzijn te creëren binnen uw organisatie en na te denken over vragen als wie verantwoordelijk is voor wat en wat de eventuele veranderingen zijn ten aanzien van de interne organisatie en processen.

Kortom het 'vennootschapsbelastingdossier' is nu echt en zal heel snel realiteit worden. Het eigen vennootschapsbelastingdossier is altijd maatwerk. De echte impact bij u is altijd sterk afhankelijk van de feiten en omstandigheden, maar ook van de mogelijkheden en de bereidheid om te heroriënteren (op activiteiten) en te herstructureren. Daarom is gemeente Zwolle gestart met de voorbereiding (inclusief externe ondersteuning).

---

## **A. *Bijlagen***

## A.1. Single information Single audit (SiSa)

Wij hebben in onze controle specifieke werkzaamheden verricht om een oordeel te kunnen geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van de financiële verantwoordingsinformatie in de bijlage inzake SiSa bij de jaarrekening 2014 van gemeente Zwolle. Onze werkzaamheden varieerden van het beoordelen van de interne beheersing tot het uitvoeren van detailcontroles. In de bijlage bij de jaarrekening zijn twee typen indicatoren opgenomen:

- indicatoren (bedragen en andere kwantitatieve gegevens, veelal prestatie-indicatoren), die van invloed zijn op de financiële vaststelling;
- indicatoren, zonder invloed op de financiële vaststelling.

Voor de eerste indicator geldt dat er een relatie is tussen de jaarrekening en de bijlage. Wij hebben op deze indicatoren een reguliere rechtmatigheidscontrole uitgevoerd en indien specifiek gevraagd, is de deugdelijke totstandkoming van de indicator beoordeeld. De tweede indicator heeft normaliter geen directe relatie met de gemeentelijke jaarrekening. Deze indicatoren zijn noodzakelijk voor het departementale jaarverslag. Bij deze indicatoren hebben wij alleen de deugdelijke totstandkoming van de indicator beoordeeld en dus niet de rechtmatigheid vastgesteld.

Voor de bevindingen uit onze controle gelden op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden ('Bado') zwaardere rapporteringstoleranties dan voor andere onderdelen van de reguliere jaarrekening.

In dit rapport van bevindingen hebben wij per specifieke uitkering fouten en onzekerheden, boven een vastgestelde financiële grens, opgenomen voor zover deze niet door de gemeente zijn gecorrigeerd. De financiële grens is afhankelijk gesteld van de omvangsbasis van de regeling. De omvangsbasis wordt gebaseerd op de gevraagde indicator. Bij een gevraagde indicator van 'bestedingen gedurende het jaar' wordt de omvangsbasis bijvoorbeeld gevormd door de bestedingen in de regeling. De financiële grens is per specifieke uitkering:

- €12.500 indien de omvangsbasis kleiner dan of gelijk is aan €125.000;
- 10% indien de omvangsbasis groter dan €125.000 en kleiner dan of gelijk is aan €1.000.000;
- €125.000 indien de omvangsbasis groter is dan €1.000.000.

De rapporteringstolerantie heeft geen consequenties voor de omvang en aard van de controle van specifieke uitkeringen. Het gaat alleen om het rapporteren van de waargenomen fouten en onzekerheden voortkomende uit de accountantscontrole.

Op basis van de Nota verwachtingen accountantscontrole uitgegeven door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties rapporteren wij door middel van de hiernavolgende voorgeschreven tabel de geconstateerde fouten of onzekerheden per regeling.

## Single information, Single audit

Nr	Naam specifieke uitkering of overige	Totale fout of onzekerheid per specifieke uitkering	Totale omvang van de fout of de onzekerheid (in €)	Toelichting fout/onzekerheid
D1	Regionale meld- en coördinatiecentra voortijdig schoolverlaten	€0	N.v.t.	N.v.t.
D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2014 (OAB)	€0	N.v.t.	N.v.t.
E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaai (inclusief bestrijding spoorweglawaaai)	€0	N.v.t.	N.v.t.
E11B	Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) SiSa tussen medeoverheden	€0	N.v.t.	N.v.t.
E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden	€0	N.v.t.	N.v.t.
G1	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_gemeente 2014	€0	N.v.t.	N.v.t.
G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_totaal 2013	€0	N.v.t.	N.v.t.
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Wwb _gemeente 2014	€0	N.v.t.	N.v.t.
G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeente 2014	€0	N.v.t.	N.v.t.
G5	Wet Participatiebudget (Wpn)_gemeente 2014	€0,-	N.v.t.	N.v.t.
G7	Verzameluitkering SZW	€0,-	N.v.t.	N.v.t.

## Investeren met Gemeenten (IMG)

Nr	Naam specifieke uitkering of overige	Totale fout of onzekerheid per specifieke uitkering	Totale omvang van de fout of de onzekerheid (in €)	Toelichting fout/onzekerheid
3026	Pilot ZorgSaam in de Palestrinalaan	€0	n.v.t.	n.v.t.
3054	Gem. Zwolle, vervanging spoorbrug Blaloweg	€0	n.v.t.	n.v.t.
3055	Fietsstraten (Fietsstratenplan)	€0	n.v.t.	n.v.t.
3056	Verbetering toegankelijkheid bushalte (2e fase)	€0	n.v.t.	n.v.t.
3066	Externe veiligheid Overijssel - Deel 1 van de subsidie	€0	n.v.t.	n.v.t.
3070	Projecten warmtenet Stadshagen en renovatie warmtenet en aanleg Diezerpoort (Visie op de ondergrond)	€0	n.v.t.	n.v.t.
3081	Broerenkerk renovatie stucwerk/ramen/vloer	€0	n.v.t.	n.v.t.
3086	Zwolle, Burg. Roelenweg Oost	€0	n.v.t.	n.v.t.
3105	Versterking landschappelijke en recreatieve relatie Stadshagen – Nationaal Landschap IJsseldelta	€0	n.v.t.	n.v.t.
3121	Uitv deel 2 Externe Veiligheid Overijssel (MEVO 2) jaar 2013	€0	n.v.t.	n.v.t.